

www.ketab.ir

سرشناسه: انصاریان، حسین، ۱۳۲۳
 عنوان و نام پدید آور: آیین اشک و عزا در سوگ سیدالشهدا (علیه السلام) / مولف حسین انصاریان؛
 پژوهش [تنظیم و تحقیق] علی بطحائی، رضا فلاح
 مشخصات ناشر: دارالعرفان، ۱۳۹۴
 مشخصات ظاهری: ۲۸۷ W
 شابک: ۹۷۸۶۰۰۶۷۳۷۲۱۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: کتابنامه؛ همچنین به صورت زیرنویس
 موضوع: حسین بن علی (علیه السلام)، امام سوم، ۴ - ۶۱ قمری -- سوگواری ها
 موضوع: سوگواری های اسلامی
 شناسه افزوده (شخصی): بطحائی، سیدعلی، ۱۳۵۹ -
 شناسه افزوده (حقیقی): فلاح، رضا
 رده بندی ده گانه: ۴ / ۹۱۱ آ ۸۶ الف / ۳ / ۲۶۰ BP
 رده بندی دیویی: ۲۹۷.۷۴
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۸۶۳۵

مؤلف: استاد حسین انصاریان
 پژوهش: سید علی بطحائی، رضا فلاح
 ویرایش: سید علی ساداتی
 ناظر پژوهش: احمد معصومی جویباری
 صفحه آرا: محمد مهدی محرابیون
 حروفنگار و نمونه خوان: مسعود گایینی
 ناشر: دارالعرفان
 چاپخانه: اسراء
 نوبت چاپ: اول
 سال نشر: ۱۳۹۴
 شابک: ۹۷۸۶۰۰۶۷۳۷۲۱۸
 تیراژ: ۲۰۰۰
 قیمت: ۱۲۰/۰۰۰ ریال

فهرست‌ها

پیش‌گفتار ۱۳

بخش اول: منزلت امام حسین (ع) و یاران و خاندان گرامی ایشان

منزلت امام حسین (ع) ۱۹

مقام منبع سیدالشهدا (ع) ۱۹

امام حسین (ع) وارث انبیای الهی ۲۰

دامنه علم امام حسین (ع) ۲۳

حبّ و بغض به امام حسین (ع) معیار سعادت و شقاوت انسان‌ها ۲۴

دم عیسوی امام حسین (ع) ۲۶

سریع‌ترین کشتی نجات ۲۸

مدهوش از علم امام حسین (ع) ۳۰

امام حسین (ع) صاحب فطرس ۳۱

امام حسین (ع) در آغوش پیامبر (ص) ۳۶

امام حسین (ع) بر بالین پیامبر (ص) ۳۸

توسّل پیامبر (ص) به امیرمؤمنان (ع) ۳۸

توسّل امیرمؤمنان (ع) به سیدالشهدا (ع) ۴۲

فرهنگ عاشورا و امام حسین (ع) مرکز ثقل اصول دین ۴۳

الگوهای رفتاری و اخلاقی حضرت سیدالشهدا (ع) ۴۷

- طهارت امام حسین علیه السلام و یارانشان..... ۴۷
- عفو امام حسین علیه السلام در هنگام ناسزاگویی..... ۵۱
- تواضع امام حسین علیه السلام در برابر کارگران..... ۵۲
- مقدم بودن رفع گرفتاری نیازمندان بر تمام امور از منظر سیدالشهدا علیه السلام..... ۵۳
- جلوه‌ای از الگوی رفتاری سیدالشهدا علیه السلام در خانواده..... ۵۵
- الگوی رفتاری امام حسین علیه السلام با کودکان..... ۵۸
- مبارزه با فساد جامعه، علت قیام سیدالشهدا علیه السلام..... ۶۲
- حقایق روحانی از امام حسین علیه السلام..... ۶۷
- حقایق مهم و مورد سیدالشهدا علیه السلام..... ۶۷
- حقیقت اول: دعاها، عارفان از امام حسین علیه السلام..... ۶۷
- تجلی اوج معرفت الهی در سایه برفه و واقعه عاشورا..... ۶۹
- حقیقت دوم: قلب امام حسین علیه السلام گواه بر توحید..... ۷۰
- امام حسین علیه السلام تجلی خون خدا..... ۷۱
- حقیقت سوم: امید سیدالشهدا علیه السلام به تحقق وعده‌های الهی..... ۷۳
- حقیقت چهارم: پیشتازی روح امام حسین علیه السلام و اصلاح‌شان را اتصال به پروردگار..... ۷۴
- گریه بر سیدالشهدا علیه السلام از والاترین لذات..... ۷۶
- حقیقت پنجم: وجود امام حسین علیه السلام واسطه فیض الهی..... ۷۷
- معرفت امام حسین علیه السلام در قلوب مؤمنان..... ۷۹
- اصلاح امت، برترین هدف قیام امام حسین علیه السلام..... ۸۰
- مقام شکر از منظر امام حسین علیه السلام..... ۸۵
- منزلت یاران و خاندان سیدالشهدا علیه السلام..... ۹۱

- اوج معرفت یاران و خاندان سیدالشهدا (علیه السلام) ۹۱
- اوضاع فرهنگی عصر امام حسین (علیه السلام) ۹۳
- حکایت انتظاری بیست ساله برای یاری سالار شهیدان (علیه السلام) ۹۵
- یاران ابی عبدالله (علیه السلام) در قلّه افتخار ۹۶
- معرفت، رمز استقامت یاران امام حسین (علیه السلام) در شب عاشورا ۹۸
- اصحاب سیدالشهدا (علیه السلام) مشتاقان واقعی پروردگار ۹۹
- پروانگان جمع وجود سیدالشهدا (علیه السلام) ۱۰۰
- مکاشفه حضرت سیدالشهدا (علیه السلام) در عصر تاسوعا ۱۰۱
- پاکدامنی خاندان و اسر بیست سیدالشهدا (علیه السلام) ۱۰۳
- جایگاه والای حضرت زینب کبری (علیه السلام) در میان خاندان سیدالشهدا (علیه السلام) ۱۰۵
- حکایت مرحوم میلانی و روضه حسرت این (علیه السلام) ۱۰۶
- قمر بنی هاشم، عبد صالح خدا** ۱۰۹
- حضرت ابوالفضل (علیه السلام) حامی ولایت ۱۰۹
- دوران حکومت شجره ملعونه ۱۱۱
- مقام حضرت ابوالفضل (علیه السلام) از منظر امام صادق (علیه السلام) ۱۱۴
- پاداش مضاعف حضرت عباس (علیه السلام) از سوی اهل بیت (علیهم السلام) ۱۱۵
- رسیدن به مقام باب الحوائج نتیجه صبر حضرت ابوالفضل (علیه السلام) ۱۱۶
- مقایسه بین مقام حضرت ابوالفضل (علیه السلام) و آرزوی انبیای عظام (علیهم السلام) ۱۱۸
- پناه بردن حضرت سیدالشهدا (علیه السلام) به حضرت عباس (علیه السلام) ۱۲۱
- امیرمؤمنان و قرارداد دست حضرت عباس (علیه السلام) در دست برادر ۱۲۳
- رستگاری حضرت عباس (علیه السلام) در سایه پیروی از ثقلین ۱۲۴

- ۱۲۴..... غبطه شهدا به مقام حضرت عباس (ع)
- ۱۲۶..... تربیت در دامان مادری برجسته
- ۱۲۷..... پیام‌هایی زیبا از زندگی حضرت عباس (ع)
- ۱۲۷..... پیام اول: زندگی تحت لوای دین
- ۱۲۹..... پیام دوم: تعلیم وفاداری
- ۱۲۹..... پیام سوم: گریز از ذلت و خواری
- ۱۳۱..... پیام چهارم: رازداری

بخش دوم: آیین اشک و عزا

- ۱۳۵..... اشک تمام موجودات بر سیدالشهدا (ع)
- ۱۳۵..... اشک همه موجودات از طرّ قرآن کریم
- ۱۳۶..... اشک همه موجودات از منبر روایت
- ۱۴۱..... خداوند اولین عزادار ابی عبدالله (ع)
- ۱۴۳..... حضرت موسی (ع) و عزاداری بر سیدالشهدا (ع)
- ۱۴۴..... اشک امیر مؤمنان (ع) بر سیدالشهدا (ع)
- ۱۵۰..... داغ واقعه عاشورا بر قلب امام سجاد (ع)
- ۱۵۲..... ارزش اشک و عزا بر مصائب اهل بیت (ع)
- ۱۵۷..... همراهی اشک با طاعت الهی
- ۱۵۷..... انتقال سنت اشک و عزا به نسل‌های آینده
- ۱۵۹..... بهشت، پاداش اشک بر سرور شهیدان (ع)
- ۱۶۱..... سعادت ابدی در گرو اشک و عزاداری بر سیدالشهدا (ع)
- ۱۶۱..... تبدیل اشک بر سیدالشهدا (ع) به رحمت و شفاعت

- ۱۶۲..... خداوند، ضامن بقای عزاداری حسینی
- ۱۶۳..... صدای عزاداری بر سیدالشهدا علیه السلام از با ارزش ترین صداها
- ۱۶۴..... صدای ناله فرشتگان در عزای حسینی
- ۱۶۶..... ارزش قطرات اشک در عزای امام حسین علیه السلام
- ۱۶۷..... سرخی آسمان، انعکاس خون سیدالشهدا علیه السلام
- ۱۶۹..... خبر غیبی حضرت زینب علیها السلام درباره ساختن بارگاه برای سیدالشهدا علیه السلام
- ۱۷۰..... علل و اسباب اشک انسان
- ۱۷۲..... سیدالشهدا علیه السلام آلت اشک مؤمنان
- ۱۷۳..... ارزش کمترین مقدار اشک بر سیدالشهدا علیه السلام
- ۱۷۴..... بی پروایی، عناد و جهل، عامل سقوط شهر
- ۱۷۷..... ارزشمندترین اشکها
- ۱۷۷..... مظلومیت و بی گناهی سیدالشهدا علیه السلام و خاندان او
- ۱۷۸..... اخبار غیبی شهادت سالار شهیدان علیه السلام توسط پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۱۸۵..... بی تابی رسول خاتم صلی الله علیه و آله از گریستن سیدالشهدا علیه السلام
- ۱۸۶..... اشک عاشقانه حضرت شعیب علیه السلام
- ۱۸۷..... تفاوت اشک برای خدا و اشک برای امام حسین علیه السلام
- ۱۸۷..... حقیقت نوریۀ امام حسین علیه السلام
- ۱۸۸..... ارزش نهادن شیعیان به اشک بر سیدالشهدا علیه السلام
- ۱۸۹..... استغفار فرشتگان برای گریه کنندگان
- ۱۹۲..... راه ارزشمند کردن اشک
- ۱۹۳..... گریه کنندگان حقیقی در قصرهای بهشتی

- ۱۹۴..... مشابَهت حضرت یحییٰ علیه السلام با امام حسین علیه السلام
- ۱۹۶..... امام صادق علیه السلام و توسل به امام حسین علیه السلام
- ۱۹۷..... ثمرهٔ بذل جان حسین علیه السلام و اشک شیعیان
- ۱۹۸..... تلاش بی‌فایده یزید برای پرداخت غرامت خون شهدای کربلا
- ۲۰۰..... راز جُبهٔ قیمتی ابی عبدالله علیه السلام
- ۲۰۱..... **اهمیت عزاداری بر سیدالشهدا علیه السلام**
- ۲۰۱..... هدایت و نظارت خداوند بر مجالس عزاداری حسینی
- ۲۰۲..... خضوع فقر امام حسین علیه السلام در بارگاه الهی
- ۲۰۴..... ارزش و جایگاه سیدالشهدا علیه السلام در بارگاه الهی
- ۲۰۵..... لزوم هزینهٔ جانی و مالی برای مجالس عزاداری سرور شهیدان علیه السلام
- ۲۰۸..... اقامهٔ عزای حسینی توسط حضرت زهرا علیه السلام در روز محشر
- ۲۰۹..... عدم استفادهٔ امام حسین علیه السلام از اسباب غیر طبیعی در واقعهٔ عاشورا
- ۲۱۰..... سیدالشهدا علیه السلام و شفاعت برای محبان و عزاداران حسینی
- ۲۱۲..... عنایت ویژهٔ امام حسین علیه السلام به عزاداران خویش
- ۲۱۴..... اهل بیت علیهم السلام کلید حل مشکلات
- ۲۱۵..... مشاهدات ملکوتی سیدالشهدا علیه السلام در عصر تاسوعا
- ۲۱۶..... اشک و عزاداری بر سیدالشهدا علیه السلام برای یاری حضرت زهرا علیه السلام
- ۲۱۹..... **حرارت شور حسینی در جان شیعیان**
- ۲۱۹..... استمرار داغ شهادت امام حسین علیه السلام در دل‌های مؤمنان
- ۲۲۰..... برپایی مجالس حسینی تا روز قیامت
- ۲۲۱..... عرض ادب شیعیان به بارگاه سیدالشهدا علیه السلام

۲۲۱.....	حکایتی خواندنی از بذل مال جهت اعتلای فرهنگ حسینی
۲۲۳.....	حضرت علی اکبر علیه السلام و بذل مال در راه خدا
۲۲۴.....	شفاعت حضرت زهرا علیها السلام از پیروان امام حسین علیه السلام
۲۲۵.....	چهل فرسخ پیاده روی برای زیارت سرور شهیدان علیهم السلام
۲۲۶.....	زائران حسینی، شریک ثواب شهدای کربلا
۲۲۹.....	حضور امام حسین علیه السلام در لحظه جان دادن
۲۳۰.....	حضور سیدالشهدا علیه السلام در عالم برزخ
۲۳۲.....	همسانی مخانان امک و عزا با مخالفان دستورات الهی
۲۳۴.....	ملاً آقای دربندی و درخواست بخشیدن شمارازی عبدالله علیه السلام
۲۳۶.....	خلاصه سخن

فهرست نمایه ها

۲۴۱.....	فهرست آیات
۲۴۷.....	فهرست روایات
۲۵۷.....	فهرست انبیا، معصومین و اشخاص
۲۶۷.....	فهرست اماکن
۲۶۹.....	فهرست ادیان، مذاهب، قبایل و فرق
۲۷۱.....	فهرست کتابها
۲۷۷.....	فهرست اشعار
۲۷۹.....	کتابنامه

ایرانیک و عارفان سید الشهدا

پیش‌گفتار

«إِنَّ لِقَتْلَ الْحُسَيْنِ حَرَارَةً فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لَا تَبْرُدُ أَبَدًا»

هنگامی که مژن و منبع اسلامی را مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌دهیم به این نکته مهم و اساسی برهنه‌تورم که نام و یاد امام حسین علیه السلام با اشک و عزا آمیخته شده و تاروپود مکتب شیعه با اشک و عزای بر سالار شهیدان علیه السلام تنیده شده است.

در مکتب حسینی، اشک و عزا معیار و ملاک انسانیت است و اشک در آیین حسینی چشمه جوشان حریت و آزادگی و نهاده پرتوی از دلدادگی و شدت دوستی و علاقه است.

آنچنان در روایات اصیل اسلامی به اشک توصیه رسالتش شده که گویی اشک در عزای امام حسین علیه السلام و یاران باوفایش خود یک اندیشه و مکتب منحصر به فرد است. هنگامی که به منظومه فکری ائمه اطهار علیهم السلام مراجعه می‌کنیم، در کنار طرح مباحثی همچون توحید، نبوت معاد و باورهای فقهی توجه ویژه‌ای به اشک در عزای سیدالشهدا علیه السلام مشاهده می‌کنیم و در نتیجه درمی‌یابیم که ائمه هداة معصومین علیهم السلام با نگاه ویژه‌ای در مقام تبیین مکتب خاصی برای عزاداری سیدالشهدا علیه السلام بوده‌اند. اشک در اندیشه شیعه هم موجب کمال و ارتقاء مرتبه

انسانی می‌شود و هم باعث آموزش گناه و یکی از بهترین راه‌های رسیدن به کمالات الهی و انسانی است.

یک چشم من از روز جدایی بگریست

چشم دگرم بخیل بود و نگریست

چون روز وصال شد آن را بستم

گفتم نگریستی نباید نگریست

(شمس تبریزی)

لرزم اشک و عزاداری برای سیدالشهدا، حضرت اباعبدالله الحسین (علیه السلام) و مصیبت‌های حسوسوزی که بر آن حضرت و خاندان مطهرشان وارد گردید از مهمترین باورهای مسلم‌نشد شیعیان است. دستورات صریح معصومین (علیهم السلام) سیره عملی از خاتم الانبیاء (صلی الله علیه و آله) تا خاتم الأوصیاء (علیهم السلام) بر این امر تأکید دارد.^۱ از سوی دیگر، روشن است که عبادت اخروی علاوه بر پیروی از دستورات الهی منوط به قبول ولایت آل محمد (علیهم السلام) است. خدای تعالی محبت ایشان (علیهم السلام) را محبت خود و مزد رسالت رسول خدا (صلی الله علیه و آله) را بر گرومودت ایشان قرار داده است.^۲ بنابراین محبت خدا، مشروط به محبت اهل بیت (علیهم السلام) می‌باشد. یکی از نشانه‌های محبت به اهل بیت (علیهم السلام) شاد بودن و شادمانی آنها و محزون بودن در مصیبت‌های آنان است.^۳

۱. در این زمینه به کتاب‌های: کامل‌الزیارات: ۱۰۴ و ۱۶۸ و ۲۰۲ و ۲۰۲؛ الأمالی «صدوق»: ۱۹۱؛ عیون أخبار الرضا (علیه السلام): ۱/ ۲۹۹؛ وسائل الشیعه: ۱۰/ ۳۹۸ و بحار الأنوار: ۴۴/ ۲۸۸ و ۴۵/ ۲۰۷ مراجعه نمایید.

۲. اشاره به آیه ۲۳ از سوره شوری: ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾ بگو: از شما [در برابر ابلاغ رسالتم] هیچ پاداشی جز مودت نزدیکان [یعنی اهل بیت] را نمی‌خواهم.

۳. کامل‌الزیارات: ۲۰۴؛ حضرت امام صادق (علیه السلام) در مورد شیعیان حقیقی به «مِشْعَع» فرمود: «الَّذِينَ يَفْرَحُونَ لِفَرَحِنَا وَيَحْزَنُونَ لِحُزْنِنَا...»

گریه بر مصائب حضرت سیدالشهدا علیه السلام نشانه محبتی است که در دل‌های عاشقان جای دارد.^۱ سوزی که از دل سوخته عاشقان سیدالشهدا علیه السلام به چشم سرایت کرده و از آنجا به رخسار می‌نشیند، علاوه بر آنکه محبت و مودت (تولی) به حضرت سیدالشهدا علیه السلام را مستحکم می‌کند، تنفر و انزجار (تبری) از دشمنان و قاتلان آن حضرت علیه السلام را افزایش می‌دهد. به همین دلیل اهل بیت علیهم السلام نسبت به تشویق و ترغیب مؤمنان به گریستن بر مصائب حضرت سیدالشهدا علیه السلام اهتمام ویژه‌ای داشته‌اند. در این خصوص امام رضا علیه السلام به یکی از یاران خود به نام ریان بن شیب فرمودند:

«إِنْ كُنْتَ بَاكِئًا لشيءٍ فابكي الحسين ابن علي ابن أبي طالب عليه السلام»؛^۲ اگر می‌خواهی بر چیزی گریه کنی، بر حسین بن علی علیه السلام گریه کن. آن حضرت علیه السلام در روایتی دیگر می‌فرماند:

«إِنَّ يَوْمَ الْحُسَيْنِ عليه السلام أَقْرَحُ جَفُونًا، وَأَسْبَلُ دُمُوعًا، أَدْلُ عَزِيزًا»؛^۳ به درستی که روز امام حسین علیه السلام (عاشورا) پلک‌های ما را زخمی، سبک‌های ما را جاری و عزیز ما را خوار گردانید؛ چنان‌که حضرت امام زمان علیه السلام در زیارتی که از ناحیه مقدس ایشان وارد شده، می‌فرماید: «هر صبح و شام در عزای شمع سوگوار می‌کنم، و به جای اشک، خون می‌گیرم».^۴

۱. مستدرک الوسائل: ۱۰/ ۳۱۸، ح ۱۳؛ رسول خاتم صلی الله علیه و آله فرمودند: «إِنَّ لِقَتْلِ الْحُسَيْنِ حَرَارَةً فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لَا تَبْرُدُ أَبَدًا...»

۲. بحار الأنوار: ۴۴/ ۲۸۶.

۳. بحار الأنوار: ۴۴/ ۲۸۴.

۴. بحار الأنوار: ۹۸/ ۲۳۸ و ۳۲۰، «لَأَنْدَبِينَكَ صَبَاحًا وَمَسَاءً وَلَأَبْكِينَ عَلَيْكَ [لَكَ] بَدَلَ الدَّمُوعِ دَمًا».

اثر حاضر که برگرفته از متن سخنرانی‌های حضرت آیت‌الله حاج شیخ حسین انصاریان در محرم الحرام ۱۳۸۸ مسجد سید عزیزالله شهر تهران است که بعد از پژوهش و تنظیم و تحقیق در معاونت پژوهش آماده ارائه به علاقمندان ساحت قدسی سالار شهیدان است.

لازم به ذکر است از همه کسانی که در مشاوره علمی و تنظیم و پژوهش این اثر زحمات فراوانی کشیده‌اند بویژه حجت‌الاسلام رضا فلاح، سیدعلی ساداتی و علی نقی‌ری و عبدالزهرا عبداللهی‌پور و بازخوانی و نظارت نهایی پژوهش جناب حجت‌الاسلام احسان معصومی جویباری تقدیر و تشکر را داریم و امیدواریم این اثر مورد رضایت حضرت امام خمینی (رحم) و حضرت اباعبدالحسین (علیه السلام) و مقبول نظر مبلغان و علاقمندان قرار گیرد.

سیدعلی بطحایی

معاون پژوهش دارالعرفان